

Internetové stránky samospráv v SR *Websites of municipalities in Slovak republic*

Vladimír Bačík

The website is one of the most important marketing tools of self-governments units. The availability of any information about existing municipality, at any time is very important moment in our information age. In this presented paper we want refer to essential characteristics of the existence and spatial distribution of municipal websites in Slovak republic, and briefly describe existing web page, which is presenting all analysis from this paper online.

Kľúčové slová: samospráva, obce SR, internetové stránky, portál

Úvod do problematiky

Internet predstavuje v súčasnosti najdôležitejší komunikačný kanál a jeho úloha v modernej digitálnej ére je nenahraditeľná. Existencia mnohých internetových služieb a formátov podnietila vznik rozsiahleho množstva špecializovaných portálov, s rozličnou obsahovou náplňou a funkciou. Cieľom príspevku nie je podrobne opisovať jednotlivé služby a ich úlohu v prostredí samospráv, ale zamerať sa na vyhodnotenie jednoduchej binárnej podoby existencie, resp. absencie www stránky jednotlivých obcí v Slovenskej republike a poukázať na isté priestorové špecifiká tejto analýzy. Samotná internetová stránka je jedným z hlavných nástrojov marketingu nielen firemných stratégií, ale aj územnej samosprávy (Heeks, R., 2003, Potocký, I., 2002). Zverejňovanie základných materiálov obecných a mestských zastupiteľstiev, základných informácií o obci, poskytnutie špecifického pohľadu podnikateľa, občana, investora prostredníctvom webového sídla, je veľmi často odrazom fungovania samosprávy ako celku (Bačík, V., 2004):. Ak chce obec v súčasnosti pritiahnuť investorov, alebo na druhej strane uspokojiť požiadavky svojich občanov po transparentom fungovaní, vlastná internetová stránka je tým najvhodnejším prostriedkom ako tieto snahy naplniť (Trhoň, P., 2003). Hodnotiť kvalitu a rozsah poskytovaných informácií na stránkach nie je predmetom tohto príspevku, keďže takéto hodnotenie by si vyžadovalo vzhľadom na rozsiahly počet štatistických jednotiek (2928 obcí SR) časovo náročný výskum. Samotný výskum bol zameraný na zistenie existencie www stránky, pričom samotná existencia je primárnym predpokladom pre rozvoj ďalšieho využívania všetkých možností, ktoré internetové služby v súčasnosti ponúkajú, vrátane plnohodnotnej komunikácie občanov, podnikateľského sektora a samotnej verejnej správy navzájom, v podobe realizovania transakčnej fázy procesov eGovernmentu, ako cieľového a želaného stavu informatizácie spoločnosti ako celku. Množstvo poskytovateľov internetového pripojenia, ako aj webhostingových služieb možno v podstate považovať za faktor, ktorý nie je limitujúcim pre vytvorenie a prevádzku internetovej stránky obce, táto môže v zásade vzniknúť aj v obci bez pripojenia na internet a byť umiestnená na vzdialených serveroch. Táto možnosť by samozrejme eliminovala využívanie stránky občanmi danej obce, avšak pre návštevníkov regiónu, resp. prípadných investorov by to bol vhodný spôsob propagácie danej obce. Technické obmedzenia je možné až na extrémne prípady vylúčiť, zaujímavým by však bolo určite sledovanie vzdelanostnej úrovne čelných predstaviteľov jednotlivých obcí. Tu by sa dalo očakávať, že s narastajúcim stupňom vzdelania rastie aj znalosť využitia dostupných technológií a tým aj uvedomovania si dôležitosti existencie kvalitnej internetovej stránky ako nástroja propagácie obce vo virtuálnom svete.

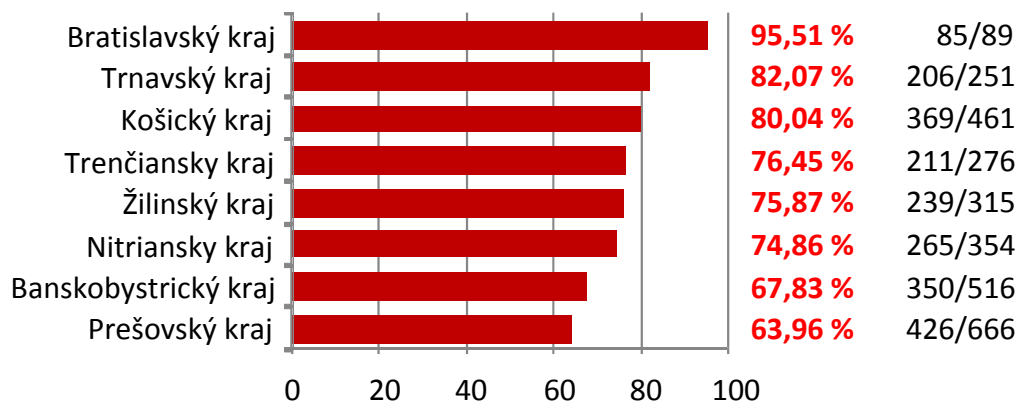
Spôsob tvorby databázy

Kým prejdeme k samotnej priestorovej analýze, je dôležité upozorniť na skutočnosť, že budeme hodnotiť stav existencie internetových stránok k 31.5.2010. V súčasnosti môže byť (a určite je) situácia odlišná, nie však do významnej miery, ktorá by jednoznačným spôsobom deformovala výsledky uvádzanej analýzy. Proces tvorby internetových stránok je veľmi dynamická záležitosť, aktuálny stav však možno považovať za stav blížiaci sa definitíve. Len ťažko možno očakávať dramatický nárast počtu internetových stránok pri najmenších obciach (čo do počtu obyvateľov), zmena situácie bude skôr súvisieť s kvalitatívnymi charakteristikami webových stránok – využívané internetové služby, dynamické mapy, komunikácia s občanmi a pod.. Menšie nepresnosti môžu byť spôsobené aj zaradením internetových stránok obcí, ktoré sú vytvárané v rámci istých regionálnych zoskupení (Abov, Malohont, a pod.). Tieto sme sa snažili zaradiť do databázy ako „iné informačné zdroje“, vzhľadom na rozsiahlosť spomínaného štatistického súboru je však možné, že niektoré z nich sa dostali do databázy ako hlavné existujúce internetové stránky obcí. Do analýzy sme nezaraďovali ani informácie z portálov „wikipedia“ a „facebook“. S nárastom významu sociálnych sietí, možno považovať zverejňovanie informácií na stránkach facebook.sk ako vhodný doplnkový spôsob informovania občanov o dianí v obci zo strany samosprávy. Táto forma prezentovania informácií, by však nemala v žiadnom prípade nahradiť hlavnú internetovú stránku obce, mala by slúžiť naozaj len ako doplnkový zdroj informácií, pomocou ktorého je možné zvýšiť informovanosť predovšetkým obyvateľstva mladších vekových skupín, pre ktorých je takáto forma oveľa prijateľnejšia a v mnohých prípadoch aj atraktívnejšia. Jednotlivé získané stránky boli ukladané v databáze, pričom sme sa pokúsili zistiť aj ich deklarovanie za „oficiálne stránky obce“ a takto získaným informáciám sme prideliť hodnotu „1“ (oficiálna, existuje) alebo „0“ (neoficiálna, neexistuje).

Krajská úroveň

Z pohľadu hodnotenie existencie internetových stránok samospráv na úrovni krajov (obr. 1), je pozitívna skutočnosť, že všetky kraje sa pri tomto hodnotení dostali nad hranicu 60%. Na začiatku vzniku stránky v roku 2007 (referenčný stav nášho výskumu), ktorú budeme hodnotiť v ďalšej časti príspevku, bola situácia podstatne horšia a jednotlivé kraje sa pohybovali pod úrovňou 50% (s výnimkou Bratislavského kraja). Takýto vývoj možno spájať s uvedomovaním si predstaviteľov samospráv o prínose a možnostiach využitia internetových stránok pri svojich aktivitách a informovaní nielen vlastných občanov, ale aj prípadných záujemcov o investovanie v danom regióne. Najsilnejšiu pozíciu si stabilne udržuje Bratislavský kraj, kde v súčasnosti len 4 obce nemajú vlastnú internetovú stránku, pričom do tohto zoznamu sme zaradili aj stránku obce Malé Leváre, nakoľko vstup do tejto je možný len po autorizácii a my sme si teda nedokázali overiť či táto stránka poskytuje komplexné údaje, alebo sa jedná len o rezerváciu domény súkromnou osobou. Najhoršiu pozíciu má Prešovský (63,96%) a Banskobystrický kraj (67,83%), pričom táto pozícia korešponduje s viacerými existujúcimi ukazovateľmi hospodárskeho rozvoja týchto regiónov. Aj tieto kraje však zaznamenali nárast oproti referenčnému stavu o viac ako 20 percentuálnych bodov.

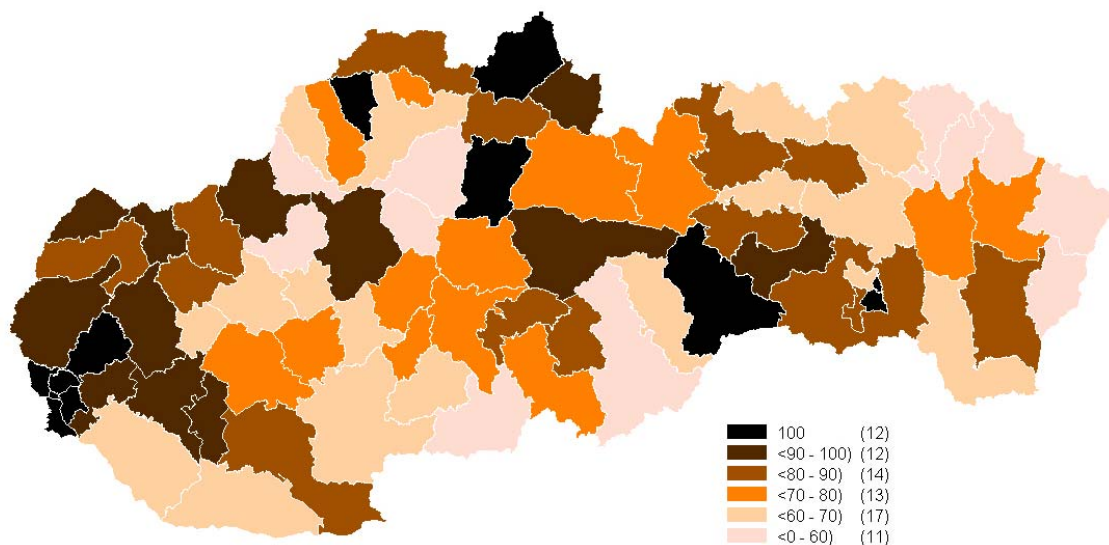
Obr. 1: Podiel obcí s vlastnou www stránkou z celkového počtu obcí v krajoch SR

Okresná úroveň

Podobne ako pri hodnotení krajov, aj pri okresoch možno konštatovať vysoký nárast podielu jednotlivých obcí s vlastnými internetovými stránkami oproti referenčnému stavu z roku 2007. Pri priestorovom hodnotení treba spomenúť dve základné skutočnosti. Spomedzi celého skúmaného súboru okresov, sa až 12 zaradilo do skupiny so 100 % podielom obcí s vlastnou internetovou stránkou (obr. 2). Do tohto súboru sa zaradil aj okres Rožňava, ktorý možno považovať istým spôsobom za omyl, avšak nastáva tu priestor na diskusiu. V tomto okrese sa omylom dostali do databázy stránky obcí, ktoré by bolo vhodné zaradiť do kategórie „iné informačné zdroje“. Jedná sa o obce, ktoré majú informácie v rámci stránky gemer.sk, resp. retep.sk. Jedná sa o regionálne projekty, ktorých súčasťou bola aj tvorba centrálnej stránky poskytujúcej základné informácie o obciach v tomto regióne. Takáto forma propagácie viacerých obcí v rámci jedného projektu sa ukazuje ako vhodná predovšetkým pre obce s menším počtom obyvateľov, pričom pri vhodnom zvolení tvorcu stránky a štruktúrovaní vnútorného obsahu by sa podobné skupinové portálové riešenia mohli stať vhodným nástrojom prezentácie pre spomínané skupiny obcí. Druhú špecifickú skupinu tvoria okresy s podielom nižším ako 60% (11). V rámci tejto možno vyčleniť tie okresy, ktoré majú podiel menší ako 50%, pričom túto hranicu možno v súčasnosti označiť aj ako hranicu akejsi internetovej zaostalosti samospráv. Sem patrí 5 okresov, pričom okrem okresu Turčianske Teplice sa jedná všetko o susedné okresy východného Slovenska (Snina, Medzilaborce, Stropkov, Svidník). V tomto regióne absentuje silnejší líder, ktorý by prinútil susedné obce inšpirovať sa navzájom a teda efekt šírenia inovácie v tomto regióne nie je zatiaľ realizovaný.

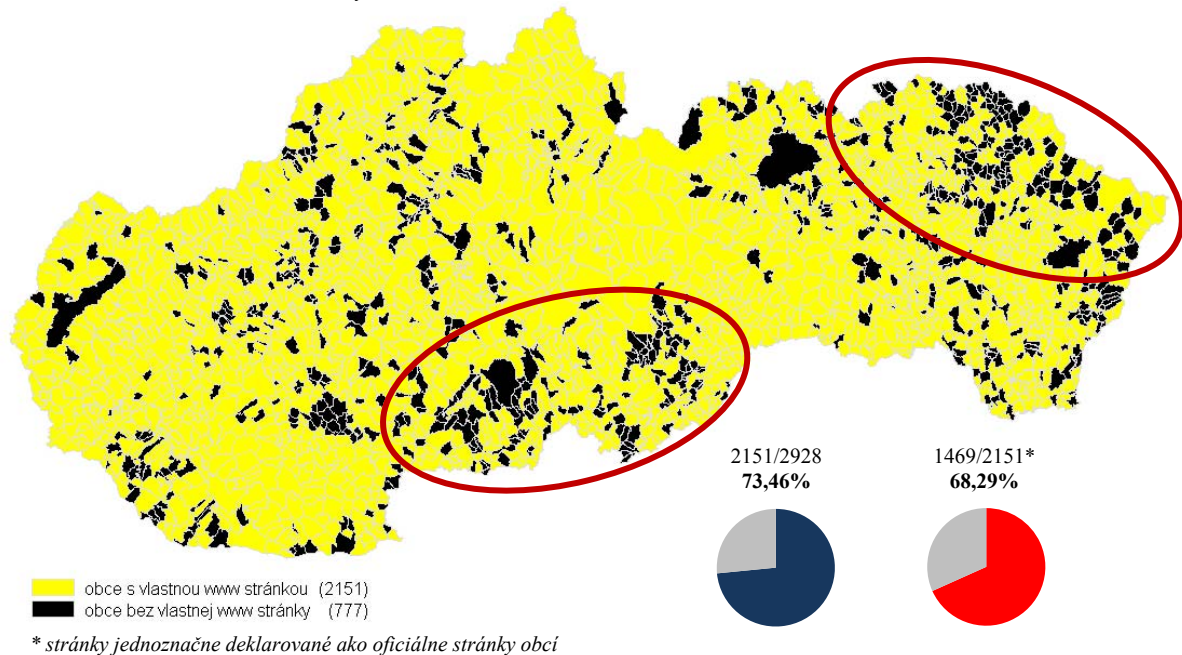
Obr. 2: Podiel obcí s vlastnou www stránkou z celkového počtu obcí v okresoch SR

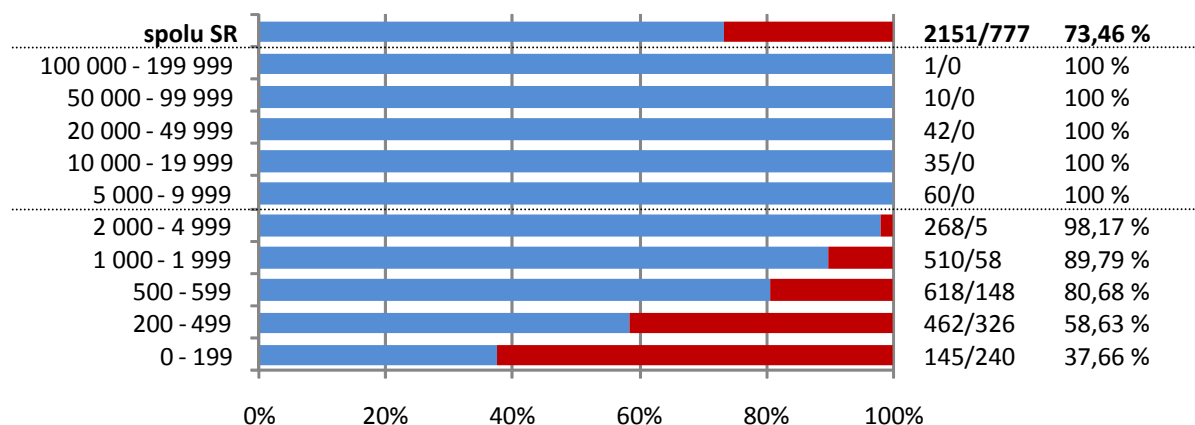
Obecná úroveň

Odzrazom krajskej aj okresnej úrovne je pochopiteľne primárna obecná rovina. Pri pohľade na stav z roku 2007 (54,6% obcí malo www stránku) došlo k celkovému nárastu počtu obcí s vlastnou www stránkou, pričom na základe vlastných pozorovaní možno hodnotiť pozitívne nielen kvantitatívny, ale aj kvalitatívny rast úrovne internetových stránok. Toto hodnotenie však nie je predmetom predkladaného príspevku. Z priestorového hľadiska treba upozorniť na dve významné oblasti zaostávajúce za priemerom SR. Jedná sa o južné oblasti Banskobystrického kraja a severovýchodnú časť Prešovského kraja (obr. 3). Jedná sa o obce s počtom obyvateľov menším ako 500, pričom samotná veľkosť obce je jedným z hlavných faktorov ovplyvňujúcich existenciu www stránky, nakoľko práve tlak obyvateľov obcí býva dôležitý z pohľadu budovania kvalitného webového sídla (obr. 4).

Obr. 3: Existencia internetových stránok obcí k 31.5.2010

Obr. 4: Existencia internetových stránok obcí podľa veľkostných kategórií obcí

Závěrečné zhodnotenie

Problematika hodnotenia internetových stránok obcí je z hľadiska globálnych procesov informatizácie verejnej správy veľmi aktuálna. Možnosť efektívneho zverejňovania akýchkoľvek informácií a využívanie rozličných služieb v prostredí internetu orgánmi verejnej správy je jedným z hlavných dlhodobých cieľov modernej informačnej spoločnosti. Základnou formou využitia moderných IKT vo vzťahu k občanom na úrovni samospráv je práve internetová stránka, ktorej využite je mnohoraké, od jednoduchého zverejňovania informácií až po rozsiahle transakčné integrované procesy. V súčasnosti existuje množstvo špecializovaných riešení šitých na mieru práve pre potreby samospráv, samotné náklady na tvorbu a prevádzku kvalitných internetových stránok možno v súčasnosti považovať za absolútne zanedbateľné. Súčasťou hodnoteného výskumu bolo aj vytvorenie internetovej stránky, ktorá by sumarizovala získané poznatky na úrovni obcí Slovenskej republiky. Pri hodnotení internetizácie obcí je totiž nesmierne dôležitý moment zdieľania výsledkov takéhoto výskumu s verejnosťou a práve prostredie internetu je tým najvhodnejším. Za týmto účelom bola vytvorená internetová stránka sumarizujúca získané výsledky. Túto možno navštíviť na adrese „<http://www.sodbtn.sk/obce>“. Stránka využíva open-source technológie (databáza MySQL, formát SVG na zobrazenie máp, formát KML na zobrazenie výsledkov vyhľadávania, Google Charts API – grafická interpretácia výsledkov), vďaka ktorým je toto riešenie v podstate bezplatné a práve tieto technológie sú možnou cestou tvorby www stránok pre malé obce pasujúce sa s finančnými problémami. Na uvedenej stránke možno zobrazovať všetky uvedené štatistiky (úroveň obec, okres, kraj, Slovensko), vyhľadávať obce podľa rozličných kritérií, zobrazovať mapy v rozličných formátoch. O využiteľnosti takto vytvorenej stránky verejnosťou nám hovoria jednak údaje o jej návštevnosti (využívajúc službu Google Analytics), ako aj maily od starostov obcí, ktorý pravidelne posielajú informácie o novovznikajúcich stránkach, resp. o korekcii prípadných nesprávnych informácií zverejnených na tejto stránke.

Summary

Problematika hodnotenia internetových stránok obcí je z hľadiska globálnych procesov informatizácie verejnej správy veľmi aktuálna. Možnosť efektívneho zverejňovania akýchkoľvek informácií a využívanie rozličných služieb v prostredí internetu orgánmi verejnej správy je jedným z hlavných dlhodobých cieľov modernej informačnej spoločnosti. Základnou formou využitia moderných IKT vo vzťahu k občanom na úrovni samospráv je práve internetová stránka, ktorej využite je mnohoraké, od jednoduchého zverejňovania informácií až po rozsiahle transakčné integrované procesy. Z pohľadu priestorového rozloženia obcí s vlastnými internetovými stránkami možno vyvodit' viaceré závery. Technické limity možno vzhľadom na výbornú dostupnosť technológií v zásade vylúčiť. Dôležitejší je efekt susedstva, ktorý pomáha šíriť informácie medzi susednými obcami a inšpirovať sa tak navzájom pri využití moderných technológií. Logicky taktiež vychádza závislosť medzi počtom obyvateľov v obci a existenciou www stránky, kde obce s menším počtom obyvateľov výrazne zaostávajú v tomto ukazovateli za obcami s väčším počtom obyvateľov. V súčasnosti nie je na Slovensku obec s viac ako 5000 obyvateľmi, ktorá by nemala vlastnú internetovú stránku. Taktiež pozitívne treba hodnotiť skutočnosť nielen kvantitatívneho rastu počtu obcí s www stránkami, ale aj kvalitatívne zmeny samotných www stránok. Takéto napredovanie podporujú aj viaceré súťaže zamerané na hodnotenie kvality internetových stránok samospráv, ktoré stimulujú samosprávy k napredovaniu aj vo využívaní moderných informačno-komunikačných technológií, bez ktorých v súčasnosti samosprávy nemohli efektívne fungovať.

Summary

Evaluation of the websites of municipalities is very relevant from the point of view of global processes of eGovernment. The possibility of effective publishing of any information and use of different Internet services by the public administrative authorities is one of the main long-term objectives of a modern information society. The basic form of using of modern information-communications technologies in the relation to the citizens on a government level is just a website, which use is extensively, from simple information dissemination to large-scale integrated transaction processes. From the perspective of a spatial distribution of communities with their own websites could be drawn several conclusions. Technical limits could be in principle eliminated, due to easy access of modern technology. More important is the effect of neighborhood, which helps to disseminate information among the neighboring municipalities, so they can be inspired together by the using of modern technologies. Logically, there is also relation between number of inhabitants in the community and the existence of a web page, where communities with smaller populations are significantly behind the communities with more people in comparing of this indicator. Today doesn't exist any community with more than 5000 inhabitants, which has not own website. It must be positively assessed the fact not only of a quantitative increase in the number of municipalities with web sites, but also qualitative changes of these websites. Such progress is supported by a number of competitions aimed at quality evaluation of government websites, which stimulate local authorities to the progress in the using of modern information and communication technologies, because without them could not government operate effectively today.

Zoznam použitej literatúry

- Bačík, V., (2004): Vybrané aspekty informatizácie verejnej správy, ako súčasť transformačných procesov v spoločnosti, písomná práca k dizertačnej skúške, PRIF UK, Bratislava, 50 str.
- Heeks, R., (2003): Príčiny úspechu a zlyhania projektov eGovernmentu, In: eFocus, Digitálna ekonomika a technológie, roč.3, č.1, Bratislava, str. 7
- Potocký, I., (2002): Budúcnosť samosprávy je aj v internete, Verejná správa, č.1, str. 22-23
- Steins, Ch. (2008): eGovernment: Top Ten Technologies, dostupné na: <http://www.urbaninsight.com/virtual/egov0902.html>, prístup: 18. decembra 2008
- Trhoň, P., (2003): Internet – prostredí pro komplexní informační systém, příspěvek na konferenciu GIS Seč 2003, 3 str., dostupné na: <http://sec.upce.cz/nuke/-sborniky/2003/data/t-mapy/trhon/r/trhon.pdf>, prístup: 18. októbra 2003